Na posvetu Državnega sveta RS poziv k nujnosti uresni?itve 143. ?lena Ustave RS in ustanovitve druge ravni lokalne samouprave - pokrajin

Tor, 21.10.2025 - 20:28
Natisni

Ljubljana, 21. oktober 2025 – Državni svet Republike Slovenije je v prostorih Cankarjevega doma pripravil posvet z naslovom: »Lokalna mo?, regionalni razvoj: vloga ob?in v sodobni Sloveniji«. Trije vsebinsko bogati paneli so osvetlili tako strateške kot tudi operativne vidike lokalnega upravljanja in povezali evropske trende z lokalnimi potrebami - s ciljem boljšega razumevanja celotnega sistema lokalne in regionalne samouprave, njegove vloge pri razvoju družbe ter oblikovanja bolj vklju?ujo?ih, preglednih in razvojno naravnanih javnih politik v prihodnosti. Posvet je združil predstavnike politike in akademske sfere, ki so razpravljali o priložnostih, ki bodo lokalni samoupravi in regijam pomagale postati še mo?nejši steber razvoja Slovenije.

Udeležence konference so uvodoma nagovorili predsednik Državnega sveta Republike Slovenije **Marko Lotri?**, vodja slovenske delegacije v Odboru regij Evropske unije **dr. Ivan Žagar** in državni sekretar na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj **Sre?ko ?urov,**

Predsednik DS **Marko Lotri?** je v uvodnem nagovoru poudaril, da po treh desetletjih lokalne samouprave potrebujemo poglobljen razmislek o u?inkovitosti ob?in in jasen korak k regionalizaciji. Spomnil je, da Ustava RS kot najvišji pravni akt v 143. ?lenu pokrajine izrecno narekuje, zato nadaljnje odlašanje ni le neu?inkovito, temve? tudi ustavnopravno nevzdržno; hkrati pa pretirana centralizacija (v Ljubljano se vsak dan vozi ve? kot 140.000 ljudi) slabša kakovost življenja in razvojno ravnotežje. »Prav zaradi teh izzivov je smiselno ponovno razmisliti o uvedbi pokrajin, ki bi prispevale k enakomernejšemu razvoju celotne države in izboljšale življenjske pogoje ljudi v vseh regijah,« je dejal Lotri? ter opozoril, da je prihodnjo razpravo o ustanovitvi druge ravni lokalne samouprave treba za?eti pri vsebini: pri pristojnostih, nalogah in financiranju pokrajin, šele nato odpreti vprašanja mej, sedežev in imen.

»Zakonodajni paket je bil že vložen v parlamentarni postopek, vendar zaradi pomanjkanja politi?ne volje in zadostne podpore v trenutni sestavi Državnega zbora RS postopka nismo nadaljevali in smo zakonodajo umaknili iz procedure. V DS RS smo opravili ve? krogov posvetovanj s poslanskimi skupinami in pri ve?ini ugotovili pripravljenost, da bi v prihodnje zakonodajo morda celo podprli,« je ob robu posveta v izjavi za medije povedala generalna sekretarka Državnega sveta RS **dr. Monika Kirbiš Rojs** in dodala, da bi trenutni predlog zahteval spremembo ali prilagoditev približno 170 podro?nih zakonov, kar je izjemno zahteven in verjetno neizvedljiv projekt v enem samem vladnem mandatu: »Ko bo politi?na volja vnovi? prisotna, bi bilo smiselno, da se pokrajinski paket znova preu?i na ravni vladnih resorjev in pripravi v izvedljivem okviru. Pred tem pa je klju?no preveriti tudi voljo državljanov, ali pokrajine sploh želijo.« Z uvedbo pokrajin bi sicer po mnenju dr. Kirbiš Rojs u?inkoviteje koristili evropska sredstva, saj bi si regije lahko samostojno dolo?ale razvojne prioritete.

Vodja slovenske delegacije v Odboru regij Evropske unije **dr. Ivan Žagar** je v uvodnem nagovoru predstavil klju?ni pomen institucije, ki deluje kot posvetovalno telo EU in ki regijam in mestom daje formalni glas pri oblikovanju zakonodaje. Evropske institucije se z odborom regij morajo posvetovati pri aktih z vplivom na lokalno in regionalno raven, odbor pa pripravlja mnenja in skrbi za spoštovanje na?ela subsidiarnosti. »Prizadevanja, ki so povezana z ve? nivojskim upravljanjem, s subsidiarnostjo, z odlo?anjem od spodaj navzgor, ki jih zagovarja Odbor regij EU, so še kako aktualna tudi v slovenskem prostoru. Tu se kaže manko pokrajin, ki bi bile z razvojnega vidika nujne. Vlada poskuša skladen regionalni razvoj zagotavljati z zakonodajo o skladnem regionalnem razvoju, vendar tak zakon ne more nadomestiti pokrajin. V preteklih 30

letih smo videli, da se razlike v razvoju pove?ujejo. Druga težava pa je avtonomija ob?in – vsebinska avtonomija, kjer so ob?ine za marsikatere stvari deklarativno pristojne, dejansko pa zanje nimajo pravih mehanizmov in vzvodov mo?i, druga je finan?na avtonomija, ki je predpogoj za avtonomijo lokalne samouprave. O finan?ni avtonomiji ne moremo govoriti, ?e se morajo ob?ine vsako leto pogajati za obseg finan?nih sredstev za izvajanje obveznih nalog ob?in, da o razvojnih nalogah sploh ne govorimo,« je opozoril dr. Žagar in pozdravil današnjo razpravo, ter poudaril, da se z ustanovitvijo pokrajin v Sloveniji zelo zamuja.

Državni sekretar na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj RS **Sre?ko ?urov** je v uvodnem nagovoru poudaril, da ima Slovenija v tem trenutku na podro?ju skladnega regionalnega razvoja kar nekaj izzivov, ki pa jih ministrstvo s številnimi ukrepi že tudi nagovarja. »Imamo izziv decentralizacije države in policentri? nega razvoja. Na ministrstvu imamo pripravljen Zakon o skladnem regionalnem razvoju in osnutek Strategije skladnega regionalnega razvoja do 2050. ?e želimo mo?ne regije, potrebujemo mo?no gospodarstvo, ki mora biti pametno, zeleno, digitalno, krožno. Le na ta na?in bo tudi konkuren?no in odporno. ?e želimo v vseh 12 razvojnih regijah zagotoviti visoko kakovost življenja, potrebujemo visoko kakovostna delovna mesta, ki so ? im bližje domu. Dom pa mora biti v zdravem, varnem in zelenem okolju s hitro dostopnostjo do storitev vrtca, šole, športa, kulture, trgovine, pošte …,« je povedal ?urov.

V prvi panelni razpravi: »***Trendi in razvoj lokalne in regionalne samouprave v Evropi,«*** **ki jo je povezoval prof. dr. Miro Ha?ek (Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani**), so sodelovali zaslužni **prof. dr. Colin Copus** (Univerza De Montfort v Leicesteru, Združeno kraljestvo), **prof. dr. Eva Marín Hlynsdóttir** (Faculty of Political Science, University of Iceland, Islandija), **izr. prof. dr. Tom Verhelst** (Gent University, Belgija) in **izr. prof. dr. Björn Egner** (Technical University Darmstadt, Nem?ija).

Islandski sistem lokalne samouprave je po besedah **prof. dr. Eve Marin Hlynsdottir** eden najbolj decentraliziranih na svetu. »Lokalne oblasti so tudi fiskalno mo?ne, saj imajo lastne prihodke in visoko avtonomijo pri odlo?anju o porabi sredstev. Z naraš?anjem decentralizacije se je število ob?in zmanjševalo: od za?etka 90-ih se je skupno število ob?in zmanjšalo za približno 70 %. Hkrati ima ve? kot 80 % ob?in manj kot 5.000 prebivalcev, približno polovica pa manj kot 1.000. Zato se islandski sistem lokalne samouprave soo ?a z izzivom, kako zagotavljati kakovostne storitve na u?inkovit na?in in hkrati ostati zvest svojim demokrati ?nim koreninam,« je povedala Hlynsdottir.

Izr. prof. dr. Tom Verhelst (Gent University, Belgija) je povedal, da je Belgija je pred kratkim izvedla obsežno reformo lokalne samouprave, namenjeno krepitvi upravljavske sposobnosti in utrjevanju demokrati? nih na?el. Predstavil je naravo njihove reforme, njene posledice ter politi?ne in družbene razprave, ki so se ob tem razvile.

Izr. prof. dr. Björn Egner (Technical University Darmstadt, Nem?ija) je predstavil sistem lokalne samouprave v Nem?iji in njegove razli?ne modele. Nem?ija ima dvo-nivojski sistem v 13 zveznih deželah. » Egner je je pojasnil, da je pripadnost ob?in okrožjem dolo?ena z zakonodajo posamezne zvezne dežele, se pa ob?ine in okrožja lahko z zakonom združujejo, delijo ali druga?e prerazporejajo. Osredoto?il se je na že uvedene reforme lokalne samouprave v Nem?iji ter nakazal izzive, s katerimi se nemški sistem trenutno soo? a. V

Na drugem panelu z naslovom: ***»Refleksija razvoja slovenske lokalne in regionalne samouprave«,*** ki ga je povezovala **prof. dr. Simona Kukovi?** (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani), so svoje izkušnje delili nekdanji župan Ob?ine Tolmin **Uroš Brežan** , nekdanji župan Ob?ine Slovenske Konjice **Miran Gorinšek** in nekdanji župan Mestne ob?ine **Maribor Boris Sovi?.**

Nekdanji župan Mestne ob?ine Maribor Boris Sovi? jespomnil, da je Maribor drugo najve?je slovensko mesto. »Številni kazalniki kažejo na dalj ?asa trajajo?e razvojno zaostajanje. Gre za tematiko, ki zadeva tako pozicijo kot opozicijo, prejšnjo, sedanjo in prihodnjo,« je dejal Sovi?. Položaj in razvoj drugega najve?jega

mesta v državi bi po njegovem prepri?anju moral biti deležen pozornosti klju?nih akterjev v državi. »O?itno z nespremenjenim pristopom ni pri?akovati sprememb trendov. Gre za strukturni problem, ki zahteva sistemski pristop in ukrepe na številnih ravneh in podro?jih,« je ocenil Sovi?.

»Ob?utek za skupnost, izkoriš?anje vseh možnosti, ki jih dajeta država in Evropska unija ter pogled dale? prek ob?inskih meja, so bistvene sestavine kvalitetnega upravljanja na lokalni ravni,« pa je poudaril **nekdanji župan Ob?ine Tolmin Uroš Brežan**. V razpravi je opozoril, da veliko prostorskih projektov v ob?inah presega en županski mandat in kot primer iz svoje ob?ine navedel tolminsko obvoznico. Ocenil je tudi, da lokalna samouprava najbolj šepa na svojih mejah, torej projektih, ki se ti?ejo ve? okoliških ob?in, kot je primer vzpostavljanja vodovodnega sistema za oskrbo z vodo ali pa ureditev upravljanje reke So?e, ko je treba sprejeti odloke v treh razli?nih ob?inah. »Te moraš uskladiti najprej med župani, potem med ob?inskimi sveti … Take stvari imamo priložnost izboljšati, predati na drugo raven odlo?anja, regijsko. Take rešitve bi nam olajšale in izboljšalo delo,« je povedal Brežan.

Nekdanji župan Ob?ine Slovenske Konjice Miran Gorinšek je izrazil obžalovanje, da po tridesetih letih še vedno nimamo pokrajin kot povezovalnega ?lena med lokalnimi skupnostmi in ministrstvi. »Smo prehitro razgradili prejšnji sistem in postavili povsem novega? Prepri?an sem, da bi bilo bolj smiselno iz nekdanjih 'velikih' ob?in narediti okraje (današnje Upravne enote) po vzoru Avstrije, ?eške, Slovaške,« je dejal Gorinšek. Predlagal je podobno organiziranost na na?in, da bi v okraju delovale državne službe, za njihovo delovanje bi stroške pokrival državni prora?un, skrb za upravljanje s prostorom, komunalno infrastrukturo, ob?insko inšpekcijo in redarstvo, turizem itd., pa bi ostala na ravni kraja.

Na tretjem panelu z naslovom: ***»Lokalna mo?, regionalni razvoj: Kako naprej?«,*** ki sta ga moderirala **prof. dr. Simona Kukovi?** in **prof. dr. Miro Ha?ek**, so sodelovali: župan Ob?ine Ajdovš?ina **Tadej Beo?anin**, župan Mestne ob?ine Novo mesto **Gregor Macedoni**, župan Ob?ine Pod?etrtek **Peter Misja**, župan Ob?ine Medvode **Nejc Smole** in župan Ob?ine Ormož **Danijel Vrbnjak**.

Župan Ob?ine Ajdovš?ina Tadej Beo?anin je v razpravi kriti?no komentiral vladni ukrep Regionalnih prostorskih na?rtov, s katerimi naj bi ob?ine uskladile in dolo?ile zasnove prostorskih ureditev lokalnega pomena, ki segajo na obmo?je ve? ob?in ali vplivajo na razvoj ve? ob?in.

»Skupnost ob?in Slovenije že dalj ?asa opozarja na neustrezno vodenje regionalnega razvoja v Sloveniji, saj država na številnih podro?jih sprejema odlo?itve, ki jo centralizirajo, s tem pa negativno vpliva na razvojni potencial ostalih okolij. Treba je poskrbeti za bolj skladen regionalni razvoj in sistemsko odpraviti zaostanke v regijah z ve?jim avtonomnim upoštevanjem razvojnih potreb regij. Ustrezen regionalen razvoj mora postati ena izmed prioritet države, temu pa mora sprva slediti dialog države s predstavniki lokalnih skupnosti in regij, nato pa še usklajeni ukrepi za policentri?en razvoj države, kar bi vodilo v oživljanje manj razvitih okolij in v nastanek ve? mo?nih gospodarskih središ?,« je dejal župan Mestne ob?ine Novo mesto **Gregor Macedoni** in poudaril, da je regionalizacija ena klju?nih razvojnih priložnosti za Slovenijo.

Župan Ob?ine Pod?etrtek **Peter Misja** je izpostavil, da je razvoj ob?in odvisen od ljudi, ki vodijo ob?ino, v njej delajo in predvsem sodelujejo z vsemi, ki soustvarjajo v njej. »To je bil klju?en dejavnik uspeha naše ob ?ine,« je dejal Misja. Celotno ob?ino so razvijali enakomerno, zato je po njegovih besedah pomembno, da župan dobro vidi in sliši, prav tako pa tudi njegova ekipa. Opozoril je, da je najtežja stvar sestavljanje ob? inskega prostorskega na?rta (OPN) predvsem zaradi pretirane birokracije na vseh segmentih postopka. »Veliko pa je tudi odlo?itev, o katerih na državni ravni ne odlo?ajo politiki, ampak državni birokrati,« je še povedal Misja.

»Klju?no je, da se najprej zgradi zaupanje med županom in ob?inskim svetom, nadzornim odborom, krajani, potem lahko delaš skupno vizijo,« je uvodoma dejal **župan Ob?ine Medvode Nejc Smole**. Povedal je, da ima pri svojem županskem delu slabe izkušnje z uradništvom, ki po njegovem mnenju sprejema odlo?itve, a ne nosi nobene odgovornosti. »V tej državi vlada disperzija odgovornosti, nih?e no?e ve? sprejeti odgovornosti za ni?, župani na lokalni ravni pa ho?emo stvari reševati,« je dejal in dodal, da jih pri delu ovira

tudi množenje novih predpisov.

Danijel Vrbnjak, župan Ob?ine Ormož, je izpostavil, da je Ormož obmejna ob?ina, ki sodi v vzhodno kohezijsko regijo, in da se je pri njih izgubilo veliko delovnih mest, veliko ljudi se je tudi izselilo. Pojasnil je, da so se na dane izzive in glede nove vizije morali pogovoriti tudi z ob?ani, klju?no pa njegovih besedah pa je, da si župan zgradi zaupanje.

Zaklju?ke današnje konference bo v Državnem svetu RS najprej obravnavala pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj nato pa še plenum Državnega sveta Republike Slovenije. Zaklju?ki bodo posredovani Vladi Republike Slovenije s pozivom, da jih v ?im ve?ji meri upošteva pri na?rtovanju nadaljnjih politik in ukrepov.

Prvi panel, ki je potekal v angleškem jeziku, zaradi tehni?nih težav ne vsebuje prevoda v slovenskih jezik, za kar se opravi?ujemo in prosimo za razumevanje.